

MIN
DANSKE

DRØM

Jasmin får et kram af sin mor, efter hun blev årets første student på Fredericia Gymnasium. Hun ville ikke ud med de eksakte tal, men gennemsnittet ligger i den gode ende, sagde den glade student. I år går hver tolvte hue til en tosproget elev.

FOTO: POLFOTO

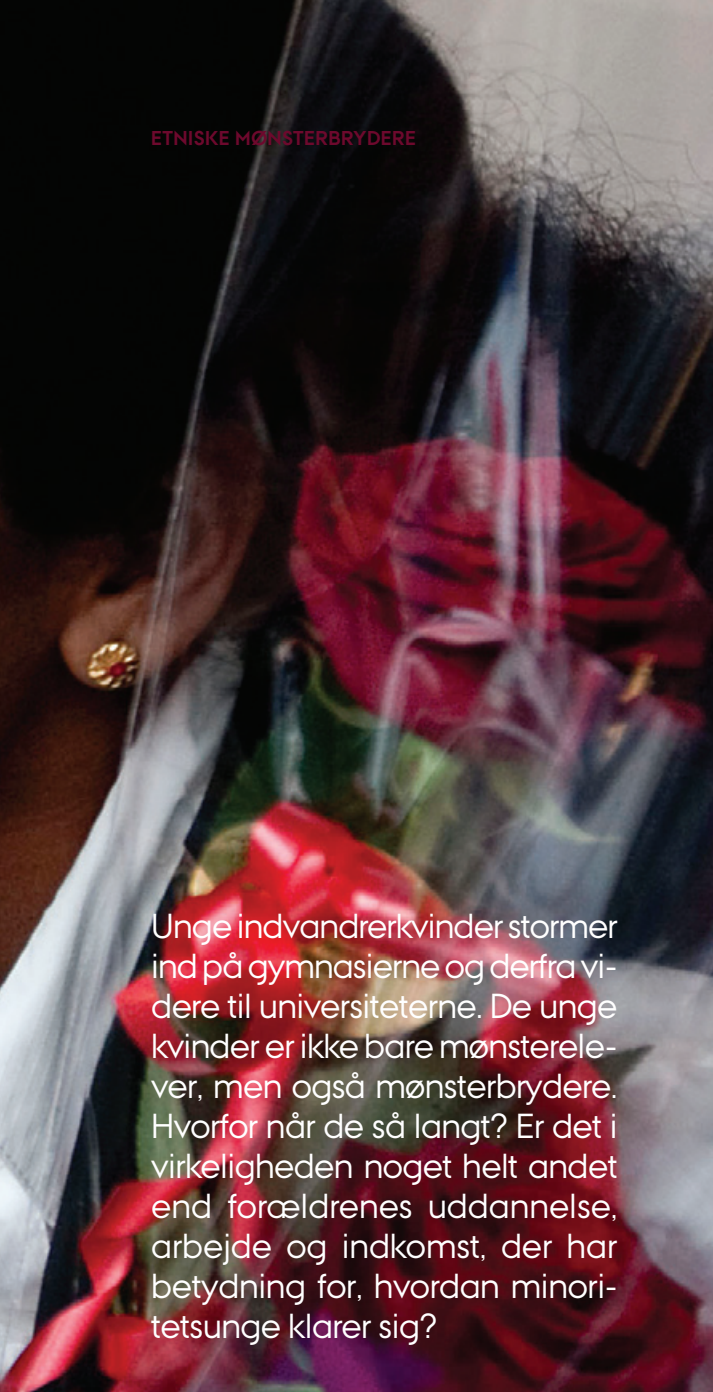
* Det stereotype billede af glade lyshårede piger og drenge med studenterhuer bliver nu udfordret af et mere mangfoldigt billede. De danske studenter får i disse år skarp konkurrence fra en ny gruppe af unge. I sommeren 2010 havde over 3.000 af de 35.500 nyudklækkede studenter en anden etnisk herkomst end dansk. Især pigerne med anden etnisk baggrund klarer sig godt. I år var det en pige med palæstinensisk baggrund, der løb med landets højeste karaktergennemsnit.

Ifølge samfundsforsker Flemming Mikkelsen fra Center for Ungdomsforskning på DPU, Aarhus Universitet, vil vi fremover se endnu flere minoritetsunge på ungdomsuddannelserne. Han har fulgt en stor gruppe minoritetsunge på deres vej gennem uddannelsessystemet og videre ind på arbejdsmarkedet. Analyserne er mundet ud i den nye bog 'I Danmark Er Jeg Født... – Etniske minoritetsunge i bevægelse'. Flemming Mikkelsen har, sammen med religionssociologen Tallat Shakoor og journalisten Malene

Fenger-Grøndahl, forfulgt de positive historier, for de er slet ikke så sjældne endda, mener han:

"Min motivation for at gå i gang med projektet udsprang af de mange negative historier, der blev fremhævet i medierne. Jeg kunne simpelthen ikke genkende billedet. Vel er der problemer med nogle, men jeg kender så mange unge, der har klaret sig flot trods hårde odds. Og det er de historier, vi dokumenterer i bogen," siger Flemming Mikkelsen.

"Der er enkelte etniske grupper, hvor de unge allerede har overhalet danskernes uddannelsesniveau – det gælder især pakistannerne. Faktisk er der flere problemer med at få den tunge restgruppe af danske unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Så i stedet for udelukkende at tale om frafald og dårlige skoleresultater blandt unge indvandrere bør man fokusere på, hvorfor så mange alligevel klarer sig relativt godt i uddannelsessystemet trods meget svære vilkår," siger Flemming Mikkelsen.

Unge indvandrerkvinder stormer ind på gymnasierne og derfra videre til universiteterne. De unge kvinder er ikke bare mønsterelever, men også mønsterbrydere. Hvorfor når de så langt? Er det i virkeligheden noget helt andet end forældrenes uddannelse, arbejde og indkomst, der har betydning for, hvordan minoritetsunge klarer sig?

Mønsterbrydere skal tage ansvar

Asterisk har forfulgt en af de positive historier og talt med dansk-kurderen Yildiz Akdogan. I 2007 blev hun valgt ind i Folketinget for Socialdemokraterne og blev dermed sammen med Özlem Sara Cekic (SF) de første kvinder med indvandrerbaggrund, der blev valgt til Folketinget. Yildiz Akdogan er, hvad man kan betegne som en ægte mønsterbryder. Hun har brudt den tunge sociale arv fra sine forældre, der er vokset op i Tyrkiet og kun har en 7. klasses eksamen. Men Yildiz Akdogan læner sig ikke passivt tilbage og soler sig i mønsterbrydertitlen. Der følger nemlig et ansvar med titlen, påpeger hun. Et ansvar, som hun og de andre mønsterbrydere, skal tage alvorligt.

”Jeg er selvfølgelig bæret over mønsterbrydertitlen. Men jeg er samtidig skeptisk over for den rene positive integrationshistorie, hvis den bare slutter dér. Jeg vil følge den helt til dørs: gå ud til de unge, bruge mig selv som rollemodel, bruge min historie aktivt og dermed påvirke dem

til at anvende deres baggrund og indsigt i en anden kultur positivt,” siger Yildiz Akdogan.

Viljestyrken kommer hjemmefra

Flemming Mikkelsen er også skeptisk over for den måde, vi generelt bruger mønsterbryderbegrebet på, for han mener i virkeligheden ikke, at de unge bryder mønstre. Tværtimod, de bygger videre på noget af den viljestyrke, de har med hjemmefra.

”Undervejs i arbejdet med bogen blev vi opmærksomme på, at udtrykket mønsterbrud rammer skævt i forhold til de tendenser, vi afdækkede. De unges succes er først og fremmest kendetegnet ved kontinuitet – vel at mærke i form af viljen til forandring og bevægelse og evnen til at holde fast i visse værdier, mens de tager nye til sig. Det er dét, de unge har lært af deres forældre, og som de har formået at opdatere til en dansk og global virkelighed anno 2010. Forældrene har typisk ingen uddannelse, men de har alligevel en bevidsthed om, at uddannelse er vejen frem, og derfor både støtter og opfordrer de deres børn til at tage en uddannelse,” siger Flemming Mikkelsen.

Faktisk viser hans undersøgelser, at 90 procent af indvandrerne i Danmark forventer, at deres børn får en bedre uddannelse end dem selv, mens tallet for de danske forældre kun er på 45 procent. Det kan til dels forklares med indvandreres lave uddannelsesniveau sammenlignet med danske forældres. Men det siger alligevel noget om det forventningspres, der ligger på minoritetsunge i dag – et forventningspres, der går hånd i hånd med forældrenes opbakning og opfordring til deres børn om at tage en videregående uddannelse.

Kulturelle navigatører

Det billede kan Yildiz Akdogan nikke genkendende til. Selvom der er langt fra landsbyen i Tyrkiet, hvor hun boede med sin bedstemor, til hun var fem år, for derefter at blive hentet til Esbjerg, hvor hendes mor arbejdede på fiskefabrik, og faren var grønthandler, til cand.scient.pol. og nu Folketinget, har hun altid fået fuld opbakning i sine valg.

”Mine forældre har kun en 7. klasses eksamen,” siger Yildiz Akdogan. ”Og da jeg kom hjem og sagde, at jeg skulle studere statskundskab, sagde de: ’Hvad er det?’ Jeg forklarede, at det var noget med politik. Og så sagde de: ’fint, det lyder spændende’. Jeg har været privilegeret, at jeg har haft forældre, der aldrig har stillet spørgsmålstegn ved de veje, jeg har valgt. De har altid støttet mig.”

Men ikke alle er så heldige som hun. Og det er disse unge, hun gerne vil have i tale. ”Hvis du er 15 år og hedder Ali og hele tiden bliver slået i hovedet med, at du er lidt anderledes, og hvis du ikke har ressourcestærke forældre, der kan støtte dig i at skabe en positiv identitet, så finder du måske din identitet på gaden blandt ekstremister. Det vil jeg gerne forhindre. Og jeg fortæller dem derfor, at de skal se deres dobbelte kulturelle baggrund som en fordel frem for at ►

” DER ER ENKELTE ETNISKE GRUPPER, HVOR DE UNGE ALLEREDE HAR OVERHALET DANSKERNES UDDANNELSESNIVEAU – DET GÆLDER ISÆR PAKISTANERNE. FAKTISK ER DER FLERE PROBLEMER MED AT FÅ DEN TUNGE RESTGRUPPE AF DANSKE UNGE TIL AT GENNEMFØRE EN UNGDOMSUDDANNELSE.

Samfundsforsker Flemming Mikkelsen

påtage sig en offerrolle og forklare al modgang i livet med henvisning til, at man hedder Yildiz eller Ali og er muslim,” siger Yildiz Akdogan. Derfor gør hun meget ud af at fortælle de unge, at det er deres fordel, at de er tosprogede og kan navigere i to kulturer. Det gør dem i stand til at se verden med flere øjne, og det mener hun, giver dem en særlig social intelligens.

Hendes indsigter ligger i forlængelse af Flemming Mikkelsens analyser fra studierne af minoritetsunge i bevægelse. Han siger:

”Mestrer de den her balancegang, bliver de det, jeg i bogen kalder ’kulturelle navigatører’. Dvs. de tager noget fra deres oprindelige kultur og noget fra den danske kultur og står derfor med et ben i hver lejr. De skal stadig holde en kulturel og sproglig dialog med deres forældre, men samtidig har de en stærk forbindelse til den danske kultur. Det giver dem et helt andet globalt udsyn end danske unge. De er navigatører, fordi de bruger dette udsyn til at udfordre danskheden, som de nu vil være med til at forme og definere på forskellig vis – med politiske visioner, nye virksomhedstyper, andre familieidealer, nye musik- og kunstgenrer osv. De insisterer kort sagt på medborgerskab,” siger Flemming Mikkelsen.

Yildiz Akdogan peger på noget af det samme, når hun taler om, hvor vigtigt det er at deltage i lokalmiljøet og foreningslivet. Det ser hun som den bedste vej til integration – et ord, hun i øvrigt ikke er begejstret for. Hun taler i stedet om demokratisk deltagelse.

”Jeg bryder mig ikke om ordet integration. For hvad er det egentlig, vi mener med det? Det handler i bund og grund bare om, at vi alle skal deltage i samfundet på demokratisk vis. Det er også nemmere at forklare en kvinde med indvandrerbaggrund, hvad deltagelse går ud på, end hvad integration er for noget. Hun skal simpelthen deltage i sit lokalmiljø, i sit barns børnehave og skole osv. Længere er den ikke. Vi skal ikke diskutere, hvor meget og hvor lidt hver part skal give, eller hvor på broen vi skal mødes. Vi skal alle sammen deltage så meget, vi kan. På den måde prøver jeg at gøre det meget konkret for dem,” fortæller Yildiz Akdogan.

Søskendeeffekten

Både Flemming Mikkelsen og Yildiz Akdogan understreger vigtigheden af, at de unge med minoritetsbaggrund har gode rollemodeller. Især for pigerne er det vigtigt. Dels fordi

de er så målbevidste, dels fordi de bryder med nogle meget fasttømrede traditioner.

”Pigerne er så flittige og målbevidste, men de er også kloge til at indse, at hver gang de kommer hjem med en flot karakter, så giver det dem prestige og flere muligheder for at læse videre – måske på universitetet, måske i en anden by. Her er rollemodeller vigtige, for så kan de henviser til dem og sige: ’Se, hun har klaret sig godt, og det er, fordi hun fik en uddannelse’,” siger Yildiz Akdogan. Selv har hun måttet klare sig uden en tydelig rollemodel, men henviser til, at både hendes mor og bedstemor har fungeret som en slags rollemodeller. Hun har sin viljestyrke og sit gåpåmod fra dem.

Flemming Mikkelsen taler om ’søskendeeffekten,’ som en meget betydningsfuld faktor. Hvis en søster eller bror tager en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, så følger de yngre søskende ofte efter. På den måde har det stor betydning, at de unge har andre unge mennesker omkring sig, som de kan spejle sig i.

”På det område er vores interview temmelig enslydende. Næsten alle beretter om søskende – både ældre og yngre – der har fået en god uddannelse og har gjort karriere. De unge er påvirket af deres søskende og af, at forældrene har som mål, at deres børn skal få en god uddannelse og senere et godt job,” siger Flemming Mikkelsen.

Baner vejen for andre

Yildiz Akdogan tager sin post som folketingsmedlem meget alvorligt – ikke mindst fordi hun er den første kvinde med indvandrerbaggrund, der er valgt ind i Folketinget for Socialdemokraterne. Hun fortæller, hvordan hun var yderst velforberedt til den første tale, hun skulle holde i Folketinget.

”Jeg baner vejen for andre kvinder med indvandrerbaggrund, der ligesom jeg vil ind i politik. Og derfor har det stor betydning, at jeg gør mit arbejde godt,” siger hun.

Flere vil uden tvivl gå i hendes fodspor. Flemming Mikkelsens analyser peger på, at især pigerne får lange videregående uddannelser og stiler mod krævende og prestigefyldte job.

”Det ændrer ved hele strukturen i indvandrerfamilierne, at pigerne nu får bedre og længere uddannelser end mændene. De kommer til at ligne de danske familier, hvor vi ser samme tendens. I virkeligheden er det en international trend. Kvinder verden over får mere uddannelse og færre børn,” siger Flemming Mikkelsen. Han understreger dog, at kvinder med indvandrerbaggrund stadig må kæmpe mere end deres danske medsøstre for at nå langt i deres karriere.

Yildiz Akdogan har også oplevet, at vejen til toppen gik stejlt op ad bakke. Som nyuddannet cand.scient.pol. havde hun på trods af en god portion selvtillid og gåpåmod svært ved at finde et job i en tid, hvor arbejdsløshedsprocenten ellers var så godt som nul. Men i stedet for at se sig selv som offer blev hun stædig og handlingsorienteret.

”Jeg skrev et debatindlæg, hvor jeg ytrede min mening om, at det var for dårligt og for dumt, at den danske stat havde givet mig den her dyre uddannelse og så ikke ville bruge mig. Det fik jeg nogle reaktioner på. Og så var jeg stædig og ringede op hver gang og spurgte, hvorfor jeg fik afslag. Mange steder havde de slet ikke læst ansøgningen. Det gjorde mig vred. Men jeg lærte samtidig, hvor mine styrker og svagheder lå. Og det var det gåpåmod, der ledte mig til mit første job som politisk konsulent i Dansk Erhverv,” siger Yildiz Akdogan.

Minoritetsunge savner netværk

Kender du nogen, der kender nogen, der mangler en som mig? Det er sådan, mange af os i dag etablerer eller finder nye karriereveje. Her er etniske minoritetsunge dårligt stillede, for de har ikke nær det samme netværk at trække på som danske unge. Så på trods af fine uddannelser ligger karrieren ikke lige for.

Det var også Yildiz Akdogans oplevelse, da hun som nyuddannet havde svært ved at sparke døre ind. Og det tilskrives hun bl.a. sit dengang begrænsede netværk. Men hvordan bygger man lige et netværk op, når man er ung med indvandrerbaggrund?

”Jeg anbefaler de unge at gå aktivt ind i det danske foreningsliv. Det kan være sportsforeninger, politiske foreninger, frivillige velgørenhedsorganisationer – alle mulige former for organisationer. Det handler om at opbygge netværk og møde mennesker, der har en helt anden baggrund end dem selv. Dels kommer netværket dem til gode senere hen, for eksempel når de en dag skal søge job, dels udvider det også deres horisont og indsigt i samfundet omkring dem. I fodboldklubben møder de mennesker med andre baggrunde end dem selv. De skal spille sammen med danske unge og med iranske, pakistanske og somaliske unge. I studenterforeninger og politiske organisationer møder de ligeledes unge med helt andre baggrunde og tilgange til verden. Og den mangfoldighed skal de lære af,” lyder hendes opfordring til de unge.

Hvad gør hun selv for at skabe netværk og udvide sin horisont? ”Jeg snakker med sindssygt mange mennesker. Jeg kommer meget ud i forskellige sammenhænge – i virksomheder, menighedsråd, indvandrerkvindegrupper, ungdomsklubber osv. Her holder jeg mit oplæg ’Min danske drøm’, hvor jeg ytrer min begejstring for den danske velfærdsstat, og så sætter jeg efterfølgende nogle diskussioner i gang,” siger Yildiz Akdogan.

Af Mathilde Weirsøe
mawei@dpu.dk

UNGE MINORITETSKVINDER UDDANNER SIG LIGE SÅ MEGET SOM DE DANSKE

Unge minoritetskvinder mellem 20 og 24 år uddanner sig lige så meget som unge danske kvinder. 35 procent af kvinder med såvel dansk som med anden etnisk baggrund er i gang med en videregående uddannelse. I 2001-2002 var tallet 23 procent for minoritetskvinderne og 29 procent for etnisk danske kvinder. Unge mænd halter betydeligt efter kvinderne. Kun 20 procent af mænd af anden etnisk herkomst end dansk er i gang med en videregående uddannelse, mens tallet er 22 procent for de danske mænd.

Kilde: Integrationsministeriets Udlændingedatabase i Danmarks Statistik, oktober 2009.

3011

indvandrere og efterkommere afslutter i 2010 en gymnasial uddannelse med et eksamensbevis. Det svarer til, at hver tolvte hue i år ender på hovedet af en tosproget elev.

1228

indvandrere og efterkommere afsluttede i 1999 en gymnasial uddannelse med et eksamensbevis.

Kilde: Undervisningsministeriet

YILDIZ AKDOGAN

Cand.scient.pol., folketingsmedlem for Socialdemokraterne siden 2007. Hun er medstifter af foreningen CGF-Århus (Center for Ghattologi), Mangfoldigt.dk, TriEU (Netværk for Tyrkiet i EU) og Demokratiske Muslimer. Hun skriver bloggen Værdikamp tur-retur på Jyllands-Postens hjemmeside.

www.akdogan.dk

FLEMMING MIKKELSEN

Postdoc. ved Center for Ungdomsforskning, DPU, Aarhus Universitet. Forsker i politisk og historisk sociologi, etniske minoriteter, ungdomsbewægelser og arbejdsmarkedsforhold. Han er aktuell med bogen 'I Danmark Er Jeg Født... – Etniske minoritetsunge i bevægelse'. Bogen kan rekvireres gratis hos trygfonden på www.trygfonden.dk.

www.dpu.dk/om/femi